



Riny in Boeken

Beste mensen,

Ik hoop dat iedereen naast gezondheid, geluk en al de dingen die je elkaar in de eerste week van het nieuwe jaar toewenst, ook met een aantal (of misschien is eentje al genoeg) mooie boeken te maken krijgt. Sommige boeken lees je louter als ontspanning en ben je na een tijdje vergeten maar andere boeken komen diep bij je naar binnen, zetten je aan het denken en laten je een werkelijkheid zien die je niet kent.

Dat is lezen: reizen door landen, door tijdsbeelden, door culturen en dat allemaal vanuit je stoel. En dat is een andere manier van reizen dan het vliegtuig of de auto pakken. En bovendien: veel beter voor het milieu!

Ik heb al eens eerder gemeld dat ik aan het einde van het jaar graag in de verschillende literaire bijlagen van de kranten kijk welke boeken het dit jaar goed hebben gedaan en wat de persoonlijke voorkeur van de beroepslezers is. Vaak kiezen zij voor werk dat minder bekend is voor het grote publiek. Niet altijd gemakkelijk maar dat hoeft ook niet. Als zij met hun recensies ook maar een paar mensen nieuwsgierig maken werkt het al door.

Noud Bles schrijft in deze nieuwsbrief over de rol van de boekhandelaar. De beslissingen die je neemt om dat ene boek een prominente plek te geven en het andere boek in grotere aantallen dan gebruikelijk in te kopen. Soms is het zichtbaar in de winkel. Kijk bijvoorbeeld maar naar de grote stapel die er nu ligt van Arthur Japin: "De overgave", m'n laatst gelezen boek dat ik erg mooi vond.

Ja, die Top 10-lijsten. Willem Bosma memoreert het ook al in zijn stukje. Er bestaan zoveel top 10's. Uiteraard de officiële van de C.P.N.B. maar de verschillende boekketens en opiniebladen hebben allemaal hun eigen top 10.

Verder in dit nummer:

- Noud Bles: Van boeken bezeten
Bert Vanheste, Jaan Kross, Åsne Seierstad en Gerbrand Bakker:

over boeken, boekbesprekingen en boekhandelaren

- Willem Bosma: Geen lijstjes meer
- Paul Troost: onder de rododendrons
- Activiteiten & Nieuws
- Colofon



H.P.-de Tijd heeft een andere lijst dan de Bruna. Of het allemaal kloppend is weet ik ook niet. Sommige literaire boekhandels laten bepaalde titels gewoon buiten beschouwing bij het doorgeven van de best verkochte boeken. Ze negeren de verkochte Ludlums en de Sonja Bakker dieetboeken en geven alleen de literaire werken door. Daarom heeft H.P.deTijd b.v. altijd een literaire lijst.

Ik kreeg zojuist mijn "Boekhandel Polman" lijst van 2007 onder ogen.

Echt niet alleen literair werk hoewel "Nachttrain naar Lissabon" van Mercier, "Huis van de Moskee" van Kader Abdollah en het bekroonde boek van Joris Luyendijk "Het zijn net mensen" ook bij ons hoog scoren.

Als best verkochte boek van 2007 staat "Duizend schitterende zonnen" van Khaled Hosseini op nummer 1, gevolgd door "Harry Potter en de relieken van de dood" (maar ja, dat is logisch als je de Kinkelenburg omtovert tot Zweinstein) en toch ook het dieetboek van Sonja Bakker.

Het boek "Eindeloos bewustzijn" van cardioloog Pim van Lommel over bijna-dood ervaringen kwam aan het einde van het jaar vanuit het niets in 2 weken tijd op plaats 39 evenals de grote Bosatlas van Nederland waarvan er in een paar weken tijd enkele tientallen verkocht werden.

Zoveel mensen, zoveel zinnen. Er is zoveel keus (20.000 titels per jaar) dat je om in mode-termen te spreken nooit ouderwets bent.

En als je naar het Nederlandse TV-aanbod heden ten dage kijkt weet ik wel wat een fijnere manier is om de avond door te brengen als ik zou moeten kiezen tussen "De gouden kooi" of een lekker boek!

Ik wens jullie allemaal een goed 2008!

Groetjes,
Riny Polman

Bert Vanheste, Jaan Kross, Åsne Seierstad en Gerbrand Bakker: over boeken, boekbesprekingen en boekhandelaren.

Hoe lees je het boek van iemand met wie je bevriend was, die onlangs overleed en zijn laatste, steeds smartelijker wordende maanden van zijn ziekte als onderwerp koos van zijn laatste roman? Het boek is de roman *Levertranen* van Bert Vanheste, verschenen in oktober 2007. Op de eerste bladzijde verneemt hoofdpersoon Joris Lammerant, alter ego van de schrijver, de diagnose leverkanker in gevorderd stadium, de gemiddelde overlevingsduur bedraagt negen maanden. Op dat moment waren Bert Vanheste en ik lid van een groepje dat discussieerde over het plaatsen van literaire bakens in Nijmegen als onderdeel van de viering Nijmegen 2000 jaar stad. Nadat het slechte nieuws bekend was geworden, maakte ik met Bert wandelingen en fietstochten om te praten over zijn ziekte en de gevolgen daarvan, maar vooral over andere onderwerpen die ons bezighielden. Over literatuur, over het schrijven, over andere kunsten, over Nederland en Vlaanderen, en over de tijd. In *Levertranen* maakt Joris Lammerant de balans op van zijn leven dat in de Westhoek in Vlaanderen voor de Tweede Wereldoorlog begint en bijna 70 jaar later in Nijmegen eindigt. Op beide zijden van de balans winsten en verliezen, verworvenheden en teleurstellingen. Ook open eindjes. De hoofdpersoon weet dat hij de verschijning van het boek niet zal meemaken, en het literaire baken met de door hem voorgestelde tekst van Louis Paul Boon zal hij niet aan de muur van het Arsenaal bevestigd zien. Op de dag van de verschijning van de roman werd het baken onthuld, negen maanden na zijn dood. Elsbeth ETTY schreef in een artikel over de literaire kritiek in de NRC van 9 november 2007: het boek van een vriend kun je niet bespreken. Ze heeft gelijk, ik doe het niet. Erover schrijven mag, het oordeel is aan de lezers.

Op de laatste donderdag van 2007 overleed Jaan Kross, een relatief onbekende auteur uit Estland. Zijn in het Nederlands vertaalde romans werden positief besproken en bitter weinig verkocht. Ik las *De gek van de tsaar*, *Het vertrek van Professor Martens* en *De kring van Mesmer* en raakte onder de indruk van zijn vermogen om de belevenissen van gewone en buitengewone mensen te plaatsen in het decor van beslissende en vooral dramatische historische veranderingen. Estland hoort tot de landen die in het dobbelspel van de geschiedenis achtereenvolgens in de handen geraakten van de Russische tsaren, Hitler en Stalin. Jaan Kross beschrijft het lot en het noodlot van zijn personages in boeken die bij ons niet de aandacht kregen die zij verdienden. Zijn dood bespoedigt de verschijning van een nieuwe vertaling, de roman *Luchtfietsen* komt nog deze maand uit. En *De gek van de tsaar* wordt voor de zomer herdrukt. Mis dit keer deze bijzondere boeken niet.

Boekhandelaren zijn zowel benijdenswaardige als niet te benijden mensen. Zij komen als eersten in aanraking met nieuw verschenen boeken, zij beslissen of en zo ja hoeveel exemplaren er in hun winkels aan de lezers getoond worden en zij beïnvloeden door hun meningen en uitstallingen de kopers in hun beslissingen. En ze blijven zitten met de winkeldochters waar onze keuze niet op valt. Hoe riskant hun bestaan ook, een wonder van evenwicht en rust is hun leven ten opzichte van collega's in andere landen. Tijdens de Kerst las ik *De boekhandelaar van Kaboel*, het relaas van de Noorse journaliste Åsne Seierstad die een jaar doorbracht in het familiehuis van Soeltan Khan, boekhandelaar in de Afghaanse hoofdstad. Zijn zakelijke risico's zijn onvergelijkbaar met die van bijvoorbeeld Riny



Polman. In normale omstandigheden valt Soeltans bedrijfsrisico niet te onderschatten in een bevolking waar driekwart van de mensen niet kan lezen. Laat staan als zijn handelswaar speelbal wordt van extreme machten. Eerst, vertelt de boekhandelaar van Kaboel, verbrandden de Russen de boeken in mijn winkel, daarna plunderden de moedjahedien wat er overgebleven was en nadat ik mijn voorraden weer had aangevuld, slingerde de Talibaanse religieuze

politie alle boeken met afbeeldingen van mensen of dieren op de brandstapel bij de rotonde in de stad. Toch blijft hij iemand die kansen ziet en naar Pakistan reist om zijn boeken en ansichtkaarten te laten drukken die hij grif verkoopt aan de buitenlandse troepen die de hoofdstad overstroomt. Ook is Soeltan Khan de familievader over een omvangrijk gezin waar vrouwen en meisjes even weinig te zeggen hebben als Riny Polman in haar boekhandel veel te vertellen heeft. Leerzaam en boeiend voor mannen en vrouwen in ons land dat opnieuw troepen stuurt en wij ons afvragen: met welk doel?

Als laatste roman in 2007 las ik *Boven is het stil* van debutant Gerbrand Bakker. Dit boek is de volmaakte tegenhanger van de grotestadsroman die zolang onze letteren domineerde. Het boek is kaal en schraal geschreven, bevat meer natuur dan psychologie en minder handelingen dan op één bladzijde Harry Potter. Ik kies zes vervolgdelen Gerbrand Bakker boven de octologie van J.K. Rowling. Geen kunst, ik ben geen boekhandelaar.

Noud Bles

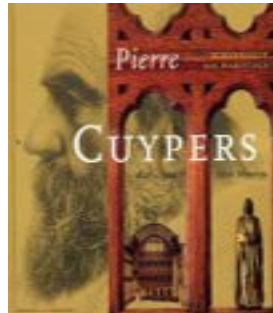
Bert Vanheste: *Levertranen*, Uitgeverij Porta, € 18,95.
Jaan Kross: *Luchtfietsen*, Uitgeverij Prometheus, € 35,-.
De romans *De gek van de tsaar*, *Het vertrek van Professor Martens* en *De kring van Mesmer* zijn op dit moment alleen antiquarisch verkrijgbaar.
Åsne Seierstad: *De boekhandelaar van Kaboel*, Uitgeverij De Geus, gebonden € 20,-, pocket € 5,99.
Gerbrand Bakker: *Boven is het stil*, Uitgeverij Cossee, € 18,90.

Aanbevolen boeken



Pierre Cuypers (1827-1921)

Het is wel bijzonder als je een naamgenoot van de beroemde Pierre Cuypers in je dorp hebt wonen, die dan ook nog een boeiende lezing geeft bij de historische kring over zijn beroemde bet-overgrootvader. Twee boeken zijn er recent verschenen over de beroemde architect, een derde boek verschijnt in januari:



De laatste illustratie op bovenstaande rij is er een uit een boek dat in januari gaat verschijnen van de hand van: *Aart Oxenaar* P.J.H. Cuypers en de introductie van het gotisch rationalisme in Nederland (1845 - 1878)

Geen lijstjes meer

Kranten en vooral tijdschriften kijken meestal reikhalzend uit naar de periode vlak voor Kerst. Het is dé tijd om eens goed uit te pakken. Dubbeldikke, soms wel driedubbeldikke nummers van Libelle, Elsevier, HP/De Tijd, Panorama en tientallen andere uitgaven liggen voor de grijp. De losse verkoop schiet omhoog. Met zoveel pagina's extra heb je immers iets te doen tussen alle rituelen door. Een 'tijdschriftje pakken' tegen het einde van het jaar is zelfs een gewoonte op zich geworden. Voor de abonnee is het een sigaar uit eigen doos, dat terzijde. Leuk, een dubbeldik nummer, maar de vaste lezer moet de eerste keer in januari z'n periodiek missen op de dag dat het normaal gesproken altijd op de deurmat valt.

Dit neemt niet weg dat de samenstellers zich een slag in de rondte hebben gewerkt om de uitgave van januari een maand eerder, samen met die van december van de drukpers te laten rollen. Een deel van de inhoud is nieuw, maar verder komen ieder jaar dezelfde rubrieken terug. Waaronder overzichten van de beste boeken, vaak rijtjes van tien.

Ik begin eerlijk gezegd een beetje overzicht-moe te worden. Want welk lijstje moet ik aanhouden als ik mij wil laten sturen bij de aankoop van een boek?

Het meest verkochte boek is voor mij niet meteen het beste boek. En het literaire verhaal dat volgens een jury niet verder komt dan plaats zes, is voor mij misschien wel het mooiste in tijden. Ik hecht daarom steeds minder waarde aan overzichtjes. Vermakelijk zijn ze overigens af en toe wel. Je verwacht geen gids van Sonja Bakker of een boek over Harry Potter tussen bijvoorbeeld de memoires van Jan Wolkers en Duizend schitterende Zonnen van Khalid Hosseini.

Een boek kopen is voor mij even bijzonder als de aanloop naar de feestdagen in december, het hele jaar door. Struinen door de winkelstraten, nieuwsgierig een blik werpen op alle koopwaar, de geur van het straatleven opsnuiven, mensen kijken, een hapje eten en de man van het draaiorgel met z'n geldbakje horen rammelen op de maat van de muziek. Daarna de rust van een boekhandel opzoeken en genieten. Kopen hoeft niet eens altijd. Dat is het fijne ervan. In het snelle leven van nu is op je gemak iets ontdekken een verademing. En ik doe het allemaal zelf.

Willem Bosma

Aanbevolen boeken



Agenda & Activiteiten

tot 13 januari:

“In het geheugen geprent“ Prentenboeken uit de 19^e en 20^e eeuw

Kon. Bibliotheek Den Haag

23 januari tot 2 februari: Nationale Voorleesdagen 2008

31 januari: Gedichtendag op diverse locaties in Nederland en Vlaanderen

Onder de rododendrons

'Daar ligt Gerrit Achterberg begraven, helemaal verscholen onder de rododendrons.' De opvallend vitale man van tachtig met wie ik een wandeling over de zandverstuivingen vlak bij de Dodeweg in Leusden maakte, wees in de verte naar een kerkhof en keek me daarna veelbetekenend aan. Duidden zijn woorden erop dat de beroemde dichter na zijn dood in 1962 langzaam maar zeker in de vergetelheid is geraakt?

Even daarvoor had de tachtigjarige mij op besliste toon verteld dat gisteren dood is en dat het alleen om het hier en nu gaat. Een opmerking die tot nadenken stemt, zeker als je je aan de Dodeweg, een uitgestorven parallelweg naast de drukke A28, drie dagen in een zogenoemd Socratisch gesprek verdiept in het thema 'bestaat er iets nieuws?'. Is Gerrit Achterberg (1905-1962), met wie veel scholieren in mijn tijd door de bloemlezing Voorbij de laatste stad kennismaakten, zo vergeten dat zelfs zijn graf overwoekerd door struiken onzichtbaar is geworden?

Op begraafplaats Rusthof informeerde ik in een kaal en witgeverfd kamertje bij twee karakteristieke grafdelvers - sombere, donkerblauw geüniformeerde mannen met vlezige en door leed en jenever gezwollen en doorgroefde gezichten - die aan een eenvoudig tafeltje in alle rust hun boterhammen verorberden. Van 'die dichter' had een van hen 'wel eens gehoord' en iemand van de administratie van Rusthof wist mij later ook niet veel meer te vertellen, wat mijn vermoeden versterkte dat Achterberg de status moet ontberen van wijlen Jim Morrison, de zanger van popgroep The Doors wiens graf op het Parijse Père Lachaise nog altijd door hordes fans wordt bezocht. Met slechts 'Hij moet daar ergens in een flauwe bocht liggen' vond ik na lang zoeken honderden meters van de hoofdingang onder de rododendrons graf no. XXII-506.

'Helemaal onder de rododendrons' bleek nogal mee te vallen. Het graf is door struiken omringd, ze torenen weliswaar hoog boven de zerk uit, maar van overwoekering is geen sprake. Integendeel zelfs: de plek maakt een verzorgde indruk. Tegenover het graf staat een stenen bankje waarop poëzieliefhebbers de vele eigenzinnig gekozen woorden van Gerrit Achterberg kunnen overdenken, maar niemand heeft de moeite genomen om bloemen of kaarsjes achter te laten, laat staan een briefje met 'Gerrit, we love you'. Gelukkig maar, de grote dichter, die ook bekend werd omdat hij in 1937 zijn hospita vermoordde en daardoor jaren tbr kreeg, is niet helemaal vergeten. (Misschien ten overvloede: Achterberg komt voor in de top 100 van dode Nederlandse en Vlaamse auteurs die het Letterkundig Museum door een tienkoppige commissie liet samenstellen.* Of hij nog door middelbare scholieren voor de lijst gelezen wordt, kon ik niet achterhalen.)

Op het graf staat een kei waarop in bronzen letters - op advies van Harry Mulisch - het kwatrijn Grafscript uit Achterbergs bundel Osmose is geplaatst.

Van dood in dood gegaan, totdat hij stierf.
De namen afgelegd, die hij verwierf.
Behoudens deze steen, waarop geschreven:
de dichter van het vers, dat niet bedierf.

Van dood in dood gegaan, totdat hij stierf.

De namen afgelegd, die hij verwierf.

Behoudens deze steen, waarop geschreven:
de dichter van het vers, dat niet bedierf.

Een vrolijk mens moet Achterberg niet geweest zijn. Zijn

bibliografen noemen hem in zichzelf gekeerd, eenzaam, af en toe agressief en het mag dan ook geen wonder heten dat hij wegens 'zielsziekte' voor militaire dienst werd afgekeurd.

Al die typeringen heeft hij met zijn dood afgelegd, maar als je er net een dagen durend Socratisch gesprek op hebt zitten, vraag je af of dat nu echt waar is. Net als die verzen die niet zouden bederven. De dood, ja, daar kun je zeker van zijn. Hoewel, er zijn er die geloven dat dan het einde nog niet bereikt is. Het blijft twijfelen.

Paul Troost

Gerrit Achterberg. Alle gedichten (2005)

Gerrit Achterberg. Verzamelde gedichten (2000)

W. Hazeu, Gerrit Achterberg: een biografie (1988)

Voorbij de laatste stad, bloemlezing (met een inleiding van Paul Rodenko)



Het graf van Gerrit Achterberg

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Boekhandel Polman te Bemmelen. Ingezonden artikelen verwoorden de mening van de schrijver.

De nieuwsbrief geeft nieuws en activiteiten over de wereld van 'het geschreven woord' in het algemeen en over onze boekhandel in het bijzonder.

Daarnaast willen we een podium zijn voor mensen die van boeken en literatuur houden. Dus indien u een stukje wilt schrijven voor de nieuwsbrief, aarzel dan niet!

De nieuwsbrief is gratis af te halen in de winkel.

Vanzelfsprekend wordt onze nieuwsbrief ook op onze website gepubliceerd.

Bijdragen van:

- Noud Bles
- Willem Bosma
- Paul Troost
- Riny Polman

Informatie:

Boekhandel Polman
Dorpsstraat 42
6681 BN Bemmelen
T: 0481 - 453 145
F: 0481 - 454 419

Eindredactie:

- Frans Polman

W: www.boekhandelpolman.nl
E: info@boekhandelpolman.nl